

Erasmus Programının Öğrencilere Sağladığı Olanaklar İle Bireysel Gelişimleri İlişkisi Üzerine Bir Araştırma

Ali ÖZCAN

Dr. Öğr. Üyesi., İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
ali.ozcan@nisantasi.edu.tr
https://orcid.org/0000-0003-3751-8148

Makale Başvuru Tarihi : 14.08.2024

Makale Kabul Tarihi : 20.09.2024

Makale Yayın Tarihi : 25.10.2024

Makale Türü : Araştırma Makalesi

DOI: 10.5281/zenodo.13952322

Serap ELPE

Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
serap.elpe@istanbul.edu.tr
https://orcid.org/0009-0002-7892-1590

Özet

Anahtar Kelimeler:

Erasmus Programı,
Öğrenci Değişim Programları,
Uluslararası Eğitim.

Erasmus Programı, öğrencilere akademik deneyimlerin yanı sıra bireysel gelişimlerine de önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu makale, Erasmus Programının öğrencilerin bireysel gelişimini incelemektedir. Araştırmamız, programın sunduğu olanakların öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimlerine nasıl yansıdığını ele almaktadır. Erasmus deneyiminin, dil becerilerinden kültürel farkındalığa, problem çözme yeteneklerinden kişisel özgüvenin artışına kadar geniş bir yelpazede etkileri olduğu görülmektedir. Bu makalede, Erasmus Programının öğrencilerin bireysel gelişimine katkılarını anlamak için yapılan araştırmaların sonuçlarına odaklanarak, programın önemi ve etkinliği üzerine bir değerlendirme sunulmaktadır. Araştırma anketine Türkiye’de lisans öğrenimi sırasında Erasmus Öğrenim ve Staj Hareketliliklerinden faydalanan 531 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Erasmus Hareketliliği öğrencilere; farklı kültürler tanıma, dil becerilerini geliştirme, farklı akademik ortamlarda ders alma ve aldığı eğitimler sayesinde birçok olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda, öğrenciler arasında Erasmus süreci, bireysel gelişimi ve kariyer gelişimi arasında güçlü ve olumlu bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Erasmus deneyimi öğrencilerin bağımsızlıklarını artırmakta ve onlara yeni perspektifler kazandırmaktadır. Programın sağladığı bu fırsatlar, katılımcıların gelecekteki kariyerlerinde de önemli avantajlar elde etmelerine olanak tanımaktadır. Genel olarak, Erasmus Programı, öğrencilere sunduğu çeşitli olanaklar ve deneyimlerle bireysel gelişimlerine büyük katkılar sağlamaktadır.

A Study on the Relationship Between the Opportunities Provided by the Erasmus Program and Individual Development of Students

Abstract

Keywords:

Erasmus Program,
Student Exchange Programs,
International Education.

The Erasmus Program provides students with significant contributions to their personal development in addition to academic experiences. This article examines the impact of the Erasmus Program on students' individual growth. Our research explores how the opportunities provided by the program reflect on students' personal and professional development. The Erasmus experience has been shown to have a wide range of effects, from language skills to cultural awareness, problem-solving abilities to increased self-confidence. This article evaluates the importance and effectiveness of the program by focusing on the results of studies conducted to understand the contributions of the Erasmus Program to students' personal development. The survey included 531 students who participated in Erasmus Study and Internship Mobility during their undergraduate studies in Turkey. According to the research results, Erasmus Mobility offers students numerous opportunities, including exposure to different cultures, improved language skills, and the ability to take courses in diverse academic environments. In this context, the Erasmus process demonstrates a strong and positive relationship between personal development and career advancement among students. Additionally, the Erasmus experience enhances students' independence and provides them with new perspectives. The opportunities provided by the program enable participants to gain significant advantages in their future careers. Overall, the Erasmus Program greatly contributes to students' personal development through the various opportunities and experiences it offers.

1. GİRİŞ

Erasmus programının ismi 1456-1635 yılları arasında yaşamış olan Hollandalı Rönesans dönemi filozof ve dilbilimcisi Desiderius Erasmus'dan gelmektedir, resmi adı ise üniversite öğrencilerinin hareketliliği için eylem programıdır. Erasmus programı; üniversiteler arası işbirliğini teşvik eder, öğrencilerin ve eğitimcilerin Avrupa'daki üniversitelerle değişimini sağlayarak programa katılan ülkelerde alınan eğitim kredilerinin akademik olarak tanınmasını sağlamaktadır ve bu amaçla Avrupa kredi transfer sistemi AKTS geliştirilmiştir. Erasmus öğrenci değişim programı, öğrencilere bir yükseköğretim programında 3-12 aylık sürelerle eğitim olanağı vererek masraflarına destek sağlamaktadır. Avrupa öğrencilerinin hareketliliğine yönelik olan Erasmus programı, Avrupa Birliği ülkeleri ile aday ülkelerin yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini geliştirmek ve eğitim kalitesini artırmak amacıyla 1987 yılında başlatılmış, Türkiye ise bu programa 2004 yılında dahil olmuştur. Erasmus programında, yaşam boyu öğrenme hareketliliğini gerçekleştirme, eğitim ve öğretimde kaliteyi artırma, eşitlik, sosyal bağlılık ve etkin vatandaşlığa teşvik etme ve eğitimin tüm basamaklarında yer alan yaratıcılık ve yenilikçiliği artırma amaçları ön plana çıkmaktadır (Çenberci, vd., 2019: 439).

Yükseköğretim üzerine odaklanan ERASMUS (European Community Action Scheme for the Mobility of University Students), Programı yaşam boyu öğrenme programlarından biridir. Programın amacı Avrupa'da yükseköğretimin kalitesini artırmak ve Avrupa boyutunu güçlendirmektir. ERASMUS Programı, üniversiteler arasında işbirliğini teşvik ederek, öğrencilerin ve eğitimcilerin Avrupa'da karşılıklı değişimini sağlayarak programa katılan ülkelerdeki çalışmaların ve alınan derecelerin akademik olarak tanınmasına çalışmaktadır. Programın düzenlemesi ve yönetimi AB Komisyonunun kontrolindedir. Avrupa Komisyonu değişimden yararlanan bireylerin yurt dışında olmalarından kaynaklanacak ek masraflara katkı sağlamak amacıyla karşılıksız hibe vererek değişime mali katkı sağlamaktadır (LLP, 2008).

Hareketlilik, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın kalbi veya özü olarak nitelendirilebilir. Bunun yanında AB ülkelerinin karşı karşıya olduğu en karmaşık süreçlerden biridir. Çünkü her seviyede bireyi, kurumları ve toplumları etkilemektedir. Değişim için itici bir güç olup, gelişmeyi sağlayacak, olumsuzlukları ve engelleri ortadan kaldıracak yollardan birisidir. AB için anahtar konumda olan çeşitliliğe açılan kapı hareketlilikten geçmektedir. Öğrenciye akademik, kültürel ve sosyal açıdan çeşitlilik kattığı gibi öğrenciyi Avrupa vatandaşı nitelikleri ile donatmakta ve uluslararası istihdam sahasında iş imkânı sağlamaktadır. Hareketliliğe katılmış olan bireyler, işbirliği ve network ağlarını geliştirerek üniversitelerin uluslararasılaşmasına katkı sağlamaktadır. Bu durum da yükseköğretim kurumlarının araştırma ve eğitim kalitesi için kaçınılmaz fırsattır. Çünkü çeşitlilik zenginliğin kaynağı, yenileşmenin gübresi ve kalite arayışıdır (Ünal, 2013: 157).

Türkiye'nin 1999 Helsinki Zirvesi sonrası hız kazanan Avrupa Birliğine üyelik çalışmaları ve Avrupa'yla bütünleşme süreci, sadece üretimde ve teknolojiye değil, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatta da birtakım yenilikler getirmiştir. Bu yeniliklerin önemli bir kısmı eğitim, eğitim sistemleri ve bireysel gelişim ile ilgili programlardır. Avrupa Birliği'nin ve Türkiye'nin ilgili kurumları bu programları iyileştirmek için, programlardan yararlanmış olanların görüşlerine başvurmuşlardır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, Avrupa Birliği'nin yükseköğretimde öğrenci değişimleri için finansman programı olan Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği'ne katılan Türk öğrencilerin, bu program hakkındaki görüşlerini öğrenmektir. Öğrencilerin, programın;

- (a) Yurt dışı eğitim olanağı sunmaya katkısı,
- (b) Akademik olanaklardan memnuniyet,
- (c) Maddi olanaklardan memnuniyet ve
- (d) Bireysel gelişime katkısı konularında görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır (Önder ve Balcı, 2010: 95).

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1. Erasmus Programının Önemi

Erasmus Programı kültürlerarası iletişim problemlerinin çözülmesi için atılan somut bir adım niteliğindedir, çünkü bu programa katılan kişilerin etkili bir kültür değişmesi süreci yaşadıkları görülmektedir. Kültür değişmesi, kültürleşme olarak da adlandırılmaktadır. Farklı bireylerin veya toplumların karşılıklı olarak birbirlerinden etkilenmesine ve değişikliğe uğramasına kültürleşme denmektedir. Söz konusu Erasmus Programı çerçevesinde, insanların farklı kültürün içinde yaşayıp tanımaya başlamasıyla bir diyaloga gireceği, girilen bu diyalog sayesinde önceden anlaması mümkün olmayan olguları kavramaya başlayacağı ve sonuçta ön yargı gibi

önemli engellerin yıkılıp bunların yerini anlayış gösterme, uyum sağlama ve hoşgörünün alabileceği öngörülmektedir (Ünal, 2018: 3).

Erasmus+ Programı, Avrupa Birliği (AB) ülkeleri ve AB'ye aday ülkelerin yükseköğretim kurumları arasında karşılıklı işbirliği çerçevesinde ortak projeler üretmeye, kısa süreli öğrenci ve personel değişimi gerçekleştirmeye yönelik, karşılıksız mali destek sağlayan en yaygın öğrenci değişim programlarından biri olarak görülmektedir. Ülkemiz, ilk olarak 2003-2004 yılında Akdeniz Üniversitesi'nde pilot uygulama olarak başlatılan Erasmus Programına 2004 yılından itibaren programın resmi üyesi olarak tam katılım göstermeye başlamıştır. 2004-2013 yıllarında "Erasmus" adı ile sürerliliğini devam ettiren program, 2014-2021 yıllarında geçerli olmak üzere, programın uygulanması ve yürütülmesi açısından bir takım değişikliklere giderek Erasmus+ adını almıştır. Erasmus+ Programı ile gelen en temel değişiklik, bir önceki dönemde Hayatboyu Öğrenme Programları çatısı altında yürütülmekte olan Erasmus, Comenius, Leonardo da Vinci ve Grundtvig programları ile Gençlik Programı ve 5 uluslararası işbirliği programı (Tempus, Erasmus Mundus, Edulink, Alfa, ve Sanayileşmiş Ülkelerle İşbirliği Programı) Erasmus+ çatısı altında toplanmıştır. Bu şekilde programlar daha bütün bir yapıya kavuşturularak, daha pratik başvuru koşulları ve uygulama kuralları düzenlenmiştir (Özbakır ve Yalçın, 2007: 4).

2021 – 2027 yılları arasında uygulanacak Program, önceki yılların tecrübeleri üzerine inşa edilmekte ve 2014 – 2020 yılları arasında uygulanmış bir önceki dönemin başarısı dolayısıyla yine Erasmus+ olarak adlandırılmaktadır. Günümüzün şartlarına uyarlanan yapısıyla program, yeni döneminde etkisini artırmak ve daha fazla kişiye ulaşmak hedefindedir. Komisyon, bu program ile gençleri ve her yaşta bireyleri, demokratik topluma katılım, kültürler arası anlayış ve iş gücü piyasasında yer alma için gerekli nitelikler ve becerilerle donatmak adına yüksek kalitede örgün ve yaygın eğitim öğretim fırsatlarını sunmak istemektedir. Sürekli olarak değişen ve dönüşen şartlara uyum sağlamak isteyen AB, üye ülkelerinde yaşayan vatandaşlarının, giderek daha hareketli, çok kültürlü ve dijital hale gelen ve dinamik olarak değişen bir toplumda ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve yeterliliklerle daha iyi donatılması gerektiğine inanmaktadır. Bu bağlamda AB, hem kendi sınırları içinde hem de dışında vatandaşlarının, eğitim görmek, öğrenmek ve çalışmak için başka bir ülkede vakit geçirmesini standart hale getirmeyi ve anadiline ek olarak iki dil daha konuşmasını bir ölçüt olarak belirlemek gerektiğini düşünmektedir. Yeni döneminde Erasmus+ Programı, "Avrupa Eğitim Alanı", "2021-2027 Dijital Eğitim Eylem Planı", "Avrupa Gençlik Stratejisi" ve "Avrupa Birliği Spor Çalışma Planı"nın hedeflerini destekleyen önemli bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca AB'nin sürdürülebilir büyümesi ve uyumu açısından büyük öneme haiz olan iklim değişikliğiyle mücadele, temiz enerji, yapay zekâ, robotik, büyük veri analizi gibi alanlarda dijital beceriler ve yeterliliklerin geliştirilmesi, Programda öncelik verilen alanlar olarak sıralanmaktadır. AB'nin bilgi, beceri ve yeterliliklere yaptığı bir yatırım olarak değerlendirilebilecek Program, yeniliği teşvik ederek AB işletmelerinin daha rekabetçi olmasına katkı sağlamaktadır. Ekonomisini sürdürülebilir kılma öncelikleri doğrultusunda AB, çevre duyarlılığını bu program kapsamında her yönüyle ön plana çıkarmakta ve çevre hassasiyeti olan alternatif yöntemleri incelemektedir. Ulusötesi ve uluslararası boyutuyla Erasmus+ Programı; eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki işbirliklerini desteklemeyi, fikirlerin dolaşımını ve en iyi uygulamaların ve uzmanlığın aktarılmasını ve dijital yeteneklerin geliştirilmesini kolaylaştırmayı, böylece sosyal uyumu güçlendirirken yüksek kaliteli bir eğitime katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu yönüyle AB'nin en görünür başarı hikâyelerinden birisi olan program, 30 yıldan fazla süregelen AB programlarının tecrübe ve başarılarına dayanmaktadır (Ulusal Ajans, 2024).

Erasmus değişim programıyla özde farklı kültürlerden insanlara birbirleriyle anlamlı sosyal ilişkiler kurma yeteneği kazandırılarak kültürlerarası iletişim sorununun çözülmesinde katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu yetenek ile anlatılmak istenen, kültürlerarası iletişim kurma becerisine sahip bir kişinin, düşünce olarak sosyal ve kültürel çeşitliliğe karşı açık olması ve insanların düşüncelerini belirleyen şeylerin bazı değerler, tutumlar ve algılar olduğunun bilincinde olması veya farkına varabilmiş olması ve farklı kültürel çevrelere yönelik kültürel bilgiye sahip olmasıdır (Pope, vd., 2004).

Erasmus, Topluluk içi işbirliğinde deneyimli olan bir mezunlar havuzu oluşturmak için öğrenci hareketliliğini artırmak, üye ülkelerin vatandaşları arasındaki etkileşimi 24 güçlendirmek ve 'İnsanların Avrupası' kavramını pekiştirmek niyetindedir. Üstelik, tüm üye ülkelerin yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini güçlendirmesi beklenmektedir. Öğrenci ve personel değişimindeki ve diğer çeşitli konulardaki işbirliği, sadece öğrenci hareketliliğini desteklemekte, ayrıca, Topluluk'taki yükseköğretim kurumlarının kalitesini artırmakta ve Avrupa boyutunu geliştirmektedir (Maiworm, 2001: 459-460)

Erasmus Programı'ndan yararlanan öğrencilerin beklenti ve memnuniyet düzeylerinin nesnel araç ve çalışmalarla saptanması ve izlenmesi, bu konuda elde edilen verilere göre ERASMUS Programı'nın hedeflerine

ulaşılıp ulaşılmadığının değerlendirilmesi son derece önemlidir. Bu konudaki araştırma sonuçlarının akademik program, bölüm, fakülte, üniversite ve ülke düzeylerinde öğrencilerin beklenti ve memnuniyet düzeylerini ortaya koyması ve karşılaştırmalara olanak veren bir nitelikte olması, programın sürekli izlenmesi ve gözden geçirilmesi program geliştirme stratejileri arasında yer almaktadır (Ünal, 2013: 6).

Erasmus öğrencileri, kültürler arası diyalogu sağlayarak Avrupa boyutunu destekleyen ve Avrupa Birliği vatandaşlığı kavramını yaşatan bireylerdir (Gençer, 2009). Erasmus eğitim programları, sadece Avrupa vatandaşlığı ilkesinin yerleşmesini hedeflemekle kalmaz, aynı zamanda üye ülke halklarına Avrupa bütünleşmesini öğretmeyi ve Avrupa politikalarının destek bulmasını sağlamayı da amaçlamaktadır (Ünal, 2009: 290). Rençber (2005) ise Erasmus programının öğrencilerin "Avrupalılık" bilincini ve anlayışını hızlandıracağını savunmaktadır.

2.2. Erasmus Programlarının Faaliyet Alanları

Erasmus+ 2021-2027 yılları arasında uygulanan eğitim, gençlik ve spor alanlarını kapsayan Avrupa Birliğinin hibe programıdır. Erasmus+ Programı ile kişilere, yaş ve eğitim geçmişlerine bakılmaksızın yeni beceriler kazandırılması, onların kişisel gelişimlerinin güçlendirilmesi ve istihdam olanaklarının artırılması amaçlanmaktadır. Erasmus+ Programının 2021-2027 yılları için tüm Avrupa'daki bütçesi 28,4 Milyar Avro'dur. Erasmus+ Programı kapsamında desteklenen faaliyetler temel olarak 3 Ana Eylem (Key Action, KA) ve 1 Özel Eylem altında toplanmaktadır (Ulusal Ajans, 2024).

Bunlar;

Ana Eylem KA1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

- Personel Hareketliliği
- Öğrenci/Gençlik Hareketliliği
- Erasmus Akreditasyonu
- Gençlik Katılımı
- DiscoverEU-Avrupayı Keşfet – Kapsayıcılık
- DiscoverEU – Avrupayı Keşfet – Öğrenme Döngüsü
- Sanal Hareketler (HEI, YOU)

Ana Eylem KA2: Kurum ve Kuruluşlar Arasında İşbirliği

- Küçük ölçekli Ortaklıklar
- İşbirliği Ortaklıkları
- Mükemmeliyet İçin Ortaklıklar
- Yenilik İçin Ortaklıklar

Ana Eylem KA3: Politika Gelişimi ve İşbirliğine Destek

Özel Eylem1: Jean Monnet Programı

Ana Eylem KA1 Bireylerin Öğrenme Hareketliliği, öğrenci gençlik hareketliliği kapsamında makalede ele alınan Erasmus Öğrenim ve Staj Hareketliliği, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından Yükseköğretim Kurumları için hazırlanan el kitabında aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır (Ulusal Ajans, 2024).

Erasmus Öğrenim Hareketliliği: Öğrenciler, herhangi bir öğrenim kademesinde diploma programlarının bir parçası olarak yurtdışındaki ortak yükseköğretim kurumlarından birinde öğrenim hareketliliği yapabilir. Bu tür bir hareketlilik, staj programını da içerebilir. Staj ve Öğrenim hareketliliği kombinasyonu yurtdışında akademik ve profesyonel deneyim arasında bir birliktelik yaratmayı amaçlar.

Erasmus Staj Hareketliliği: Öğrenciler, yurtdışındaki bir işletmede, bir araştırma enstitüsünde, bir laboratuvarında, bir kuruluş ya da ilgili başka bir çalışma yerinde staj faaliyeti gerçekleştirebilir. Yurtdışındaki stajlar, her eğitim kademesindeki çalışmalar ve yeni mezunlar için desteklenmektedir. Staj hareketliliği, öğretmen aday öğrencilerin ders verme stajlarını, öğrencilerin araştırma asistanlıklarını ve doktora adaylarının ilgili araştırma faaliyetlerini de içerir. Ufuk Avrupa ile bir birliktelik yaratmak üzere, staj faaliyetleri, çifte finansman yasağına

uymak şartıyla Ufuk Avrupa programı tarafından finanse edilen araştırma projeleri kapsamında da yerine getirilebilir. Staj faaliyeti, öğrencinin öğrenim programının tamamlayıcı bir parçası olmalıdır.

Erasmus programının en önemli özelliği öğrenci, akademisyen ve idari personelin değişimini (hareketliliği) teşvik etmesidir. Programla öğrenci, akademisyen ve idari personelin farklı ülkelerde bulunan yükseköğretim kurumlarında en az bir yıl eğitim veya daha farklı uygulamalarda bulunarak uluslar arası deneyim kazanmaları amaçlanmaktadır (Kondakçı, 2003: 74).

Öğrenciler program öncesinde, çok konuşulan diller kabul edilen İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca hariç olmak üzere, gidecekleri ülkenin dilinde yoğun dil kurslarına da katılabilmektedirler. Erasmus Yoğun Dil Kursu (EYDK) olarak adlandırılan bu etkinlik üç ile altı hafta arasında devam etmektedir. Ayrıca öğrencilere, kendi ülkelerinde ve gittikleri ülkelerde eğitim başlamadan önce oryantasyon eğitimi de verilmektedir. Oryantasyon eğitimlerinin içeriğinde öğrencilerin kendi kültürel değerlerinden güncel ve politik konulara, farklı kültürlerdeki günlük yaşantıya uyumdan iletişim becerilerine kadar çok çeşitli konularda bilgiler verilmektedir. Öğrencilerin gittikleri ülkelerdeki barınma yerlerini ayarlamaları kendi sorumluluklarıdır. Bununla birlikte EÜB, ev sahibi üniversiteye, barınma olanakları sunan yerler hakkında tavsiyelerde bulunma sorumluluğu yüklemektedir (Önder ve Balcı, 2010: 100).

Öğrenci hareketliliği sadece kişisel gelişime ve potansiyelini kullanmaktan doğan memnuniyete katkıda bulunmaz ayrıca dil ve kültürlerarası anlayış gibi alanlarda yeterliliği artırmanın yanında gittikçe uluslar arası hale gelen iş piyasasında istihdam edilebilirliğe de katkıda bulunur. Kültürel ve dilsel çeşitlilik anlayışını güçlendirerek, Avrupa Eğitim ve Öğretim Alanı'nın yaratılmasını teşvik eder (Certel, 2010: 37).

3. METODOLOJİ

Araştırma nicel olarak anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Önder ve Balcı (2010), tarafından yazılan "Erasmus öğrenci öğrenim hareketliliği programının 2007 yılında programdan yararlanan Türk öğrenciler üzerindeki etkileri" adlı makalede kullanılan dört faktör altında toplanan "programın yurt dışı eğitim olanağı sunmaya katkısı", "akademik olanaklardan memnuniyet", "maddi olanaklardan memnuniyet" ve "programın bireysel gelişime katkısı" şeklinde 4 boyuttan oluşan 31 maddeden oluşan anket kullanılmıştır. Elektronik anket formu, katılımcıların Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği hakkındaki görüşlerini farklı boyutlarda ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. İlk grup maddeler, katılımcıların daha önce yurt dışında eğitim alma hayallerinin olup olmadığı, yurt dışındaki akademik başarılarına yönelik düşünceleri ve özgüvenlerini irdelemektedir. İkinci grup maddeler ise, gidilen ülkedeki eğitim kalitesi, öğretim elemanları ve kitap, ders notları, laboratuvar gibi eğitim olanaklarından ne derece memnun olduklarına odaklanmaktadır. Üçüncü grup maddelerle, katılımcıların barınma olanakları, aldıkları hibe ve gittikleri ülkenin güvenliği konusundaki memnuniyetleri ölçülmüştür. Son olarak, bir grup madde ile katılımcıların Erasmus deneyimlerinin kendilerini ve kültürlerini tanımalarına, insanlara olan saygı ve hoşgörü düzeylerine, yeni arkadaşlıklar kurmalarına ve yabancı dil becerilerini geliştirmelerine katkısı belirlenmiştir.

Katılımcıların maddelere katılma düzeyleri 5'li Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. Bu ölçekte:

1, "Kesinlikle Katılmıyorum";

2, "Katılmıyorum";

3, "Ne katılıyorum ne katılmıyorum";

4, "Katılıyorum";

5 ise "Kesinlikle Katılıyorum" anlamına gelmektedir.

Elektronik anket uygulanmadan önce içerik geçerliği ve görünür geçerliği test edilmiştir.

3.1. Araştırma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki erasmus hareketliliğinden yararlanan üniversite öğrencileri, örnekleme ise Türkiye'deki 2020-2024 tarihleri arasında erasmus hareketliliğinden yararlanan ve araştırmaya elektronik ortamda anket yanıtlayarak gönüllü olarak katılan 531 kişidir. Kolayda örnekleme yöntemi uygulanmıştır.

3.2. Verilerin Analizi

Araştırmada anket formları ile elde edilen veriler SPSS 26.0 paket programına araştırmacı tarafından işlenmiş ve analiz edilmiştir. Verilerin normallik testi için yapılan analiz sonucunda tüm ölçek ve alt boyutlarına ait

çarpıklık ve basıklık (Skewness ve Kurtosis) değerleri -2 ve +2 aralığında bulunmuş ve normallik varsayımının kabul edildiği varsayılmıştır.

Demografik sorulardan cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, gelir durumu, çalışılan kurum ve deneyim yılı değişkenleri için analizlerde parametrik testlerden olan iki grup karşılaştırmaları için T testi ve ikiden fazla grupların karşılaştırılması için ANOVA testleri uygulanmıştır. Bu bağlamda iki grulu olan cinsiyet ve medeni durum değişkenlerde bağımsız örneklem T-Testi, ikiden fazla grubu bulunan yaş, eğitim durumu, gelir durumu, çalışılan kurum ve deneyim yılı değişkenlerinde ANOVA analizleri uygulanmıştır. İki'den fazla grupların karşılaştırılması sonucu anlamlı farkın neden olduğu gruplar Post-Hoc testlerinden olan Tukey HSD ile belirlenmiştir. Ölçeklerin ve alt boyutlarının güvenilirlik değerlerini belirlemek amacıyla için Cronbach Alpha analizi yapılmıştır. Cronbach Alpha değerinin 0,70'in üzerinde olması beklenmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2014: 317). Ölçeklerin birbirleri arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır.

Tüm analizlerde anlamlılık (p) değeri 0,05 olarak alınmıştır. Uygulanan testler sonuçlarında $p < 0,05$ olduğunda farklılık istatistiksel anlamda önemli, $p > 0,05$ olduğunda ise çıkan farklar istatistiksel anlamda önemsiz olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Demografik bilgiler

Cinsiyet		
	Sıklık	%
Kadın	291	54,8
Erkek	240	45,2
Toplam	531	100,0
Yaş		
	Sıklık	%
19-25	126	33,7
26-34	371	69,9
35+	34	6,4
Toplam	531	100,0
Medeni Durum		
	Sıklık	%
Bekar	396	74,6
Evli	135	25,4
Toplam	531	100,0
Eğitim Durumu		
	Sıklık	%
Ön Lisans	10	1,9
Lisans	353	66,5
Yüksek Lisans	168	31,6
Toplam	531	100,0
Gelir Durumu		
	Sıklık	%
17.002-25.000	113	21,3
25.001-35.000	121	22,8
35.001-45.000	133	25,0
45.001-55.000	144	27,1
Diğer	20	3,8
Toplam	893	100,0
Çalışılan Kurum		
	Sıklık	%
Kamu	120	22,6
Özel	381	71,8
Kendi İş	30	5,6
Toplam	531	100,0
Deneyim		
	Sıklık	%
0-5 yıl	372	70,1

6-10 yıl	130	24,5
11+	29	5,5
Toplam	531	100,0

Katılımcıların demografik özelliklerinin incelendiği Tablo 1 sonuçlarına göre; 291 (%54,8) katılımcının kadın, 240 (%45,2) katılımcının erkek olduğu; 126 (%33,7) kişinin 19-25 yaş aralığında, 371 (%69,9) kişinin 26-34 yaş aralığında ve 34 (%6,4) kişinin 35 ve üzeri yaşta olduğu; 396 (%74,6) katılımcının bekar, 135 (%25,4) katılımcının evli olduğu; 113 (%21,3) katılımcının 17.002-25.000 arasında gelirinin, 121 (%22,8) katılımcının 25.001-35.000 arasında gelirinin, 133 (%25,0) katılımcının 35.001-45.000 arasında gelirinin, 144 (%27,1) katılımcının 45.001-55.000 arasında gelirinin olduğu; 120 (%22,6) katılımcının kamuda çalıştığı, 381 (%71,8) katılımcının öze sektörde çalıştığı ve 30 (%5,6) katılımcının kendi işi olduğu; 372 (%70,1) katılımcının 0-5 yıl arasında çalışma deneyimi olduğu, 130 (%24,5) katılımcının 6-10 yıl arasında çalışma deneyimi olduğu ve 29 (%5,5) katılımcının 11 yıldan daha fazla süredir çalışma deneyimi olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırma ölçeklerine dair betimleyici istatistikler

Ölçek	Min.	Maks.	\bar{X}	s	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach Alfa
Erasmus Olanakları	2,03	4,77	3,5676	,44670	-,418	,346	0,836
Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	1,50	5,00	2,9969	,68454	,070	-,532	0,709
Akademik olanaklardan memnuniyet	1,40	5,00	3,9672	,64783	-,846	1,533	0,712
Maddi olanaklardan memnuniyet	1,60	5,00	3,4448	,68605	-,391	-,329	0,564
Bireysel gelişime katkı	1,31	5,00	3,8123	,61847	-,635	,683	0,845

Yukarıda araştırmada kullanılan ölçeklere ait ortalama, standart sapma, minimum-maksimum ve çarpıklık-basıklık değerleri verilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ve +2 arasında olması durumunda normallik varsayımı kabul edilmektedir. Bu durumda normallik varsayımı sağlanan ölçekler ve alt boyutları için parametrik testler, sağlanmayan ölçek ve alt boyutlar içinse non-parametrik testler kullanılacaktır.

Erasmus Olanakları ölçeğinden katılımcıların aldıkları ortalama puan 3,5676 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlarına bakıldığında ise yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı alt boyutu için ortalama puan 2,9969; akademik olanaklardan memnuniyet alt boyutu için ortalama puan 3,9672; maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutu için ortalama puan 3,4448 ve bireysel gelişime katkı alt boyutu için ortalama puan 3,8123'tür. Ölçeğin kendisinde ve alt boyutlarında normallik varsayımı sağlanmaktadır. Mevcut araştırma için ölçeğin kendisine ait Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,836 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3. Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutlarından alınan ortalama puanların cinsiyet ile karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi)

	Cinsiyet	N	\bar{X}	s	t	sd	p
Erasmus Olanakları	Kadın	291	3,5872	,43463	1,114	529	,266
	Erkek	240	3,5438	,46071			
Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	Kadın	291	3,0309	,66380	1,261	529	,208
	Erkek	240	2,9557	,70807			
Akademik olanaklardan memnuniyet	Kadın	291	3,9505	,64671	-,654	529	,513
	Erkek	240	3,9875	,64995			
Maddi olanaklardan memnuniyet	Kadın	291	3,4206	,70240	-,895	529	,371
	Erkek	240	3,4742	,66597			
Bireysel gelişime katkı	Kadın	291	3,8538	,59000	1,708	529	,088
	Erkek	240	3,7619	,64900			

Tablodaki tüm değişkenler için p değerlerinin 0.05'ten büyük olması, kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir. Bu sonuç, her iki cinsiyetin belirtilen konularda benzer memnuniyet düzeylerine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bağımsız örneklem T-Testi sonuçlarına göre, katılımcıların araştırma ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar cinsiyet gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$)

Tablo 4. Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutlarından alınan ortalama puanların yaş ile karşılaştırılması (ANOVA)

	Yaş	N	\bar{X}	s	F	p	Post Hoc (Tukey)
Erasmus Olanakları	19-25	126	3,5374	,45086	1,305	,272	-
	26-34	371	3,5861	,43502			
	35+	34	3,4772	,54517			
Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	19-25	126	3,0417	,67528	,994	,371	-
	26-34	371	2,9714	,68544			
	35+	34	3,1103	,70896			
Akademik olanaklardan memnuniyet	19-25	126	3,9444	,67534	,309	,735	-
	26-34	371	3,9806	,64065			
	35+	34	3,9059	,63482			
Maddi olanaklardan memnuniyet	19-25a	126	3,2873	,68094	4,460	,012	b>a
	26-34b	371	3,4970	,68028			
	35+	34	3,4588	,69897			
Bireysel gelişime katkı	19-25	126	3,7821	,60262	3,947	,020	b>c
	26-34b	371	3,8470	,61338			
	35+c	34	3,5452	,67735			

Katılımcıların araştırma ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; ölçeğin maddi olanaklardan memnuniyet ve bireysel gelişime katkı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalara rastlanmaktadır ($p<.05$). Anlamlı farklılaşmaların hangi seçeneklerden kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Post-Hoc analizlerinden Tukey'e göre; maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutunda 19-25 ve 26-34 yaş grupları, bireysel gelişime katkı alt boyutunda 26-34 ve 35+ yaş grupları anlamlıdır. Anlamlı çıkan seçenekler arasında yapılan karşılaştırmaya göre anlamlı farklılaşmalar 26-34 yaş grubu katılımcıların bu alt boyutlardan aldıkları yüksek ortalama puanlardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 5. Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutlarından alınan ortalama puanların cinsiyet ile karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-Testi)

	Medeni Durum	N	\bar{X}	s	t	sd	p
Erasmus Olanakları	Bekar	396	3,5710	,44079	,297	529	,766
	Evli	135	3,5577	,46513			
Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	Bekar	396	3,0110	,67669	,813	529	,417
	Evli	135	2,9556	,70801			
Akademik olanaklardan memnuniyet	Bekar	396	3,9707	,64792	,212	529	,833
	Evli	135	3,9570	,64986			
Maddi olanaklardan memnuniyet	Bekar	396	3,4258	,68713	-1,097	529	,273
	Evli	135	3,5007	,68235			
Bireysel gelişime katkı	Bekar	396	3,8176	,62756	,341	529	,733
	Evli	135	3,7966	,59298			

Katılımcıların araştırma ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların medeni durum gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan bağımsız örneklem T-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin kendisinde ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalara rastlanmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 6. Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutlarından alınan ortalama puanların eğitim durumu ile karşılaştırılması (ANOVA)

	Eğitim Durumu	N	\bar{X}	s	F	p	Post Hoc (Tukey)
Erasmus Olanakları	Ön lisans	10	3,2871	,46460	2,062	,128	-
	Lisans	353	3,5770	,43983			
	Yüksek Lisans	168	3,5645	,45715			

Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	Ön lisans	10	2,6250	,56211	2,803	,062	-
	Lisans	353	3,0372	,67149			
	Yüksek Lisans	168	2,9345	,71001			
Akademik olanaklardan memnuniyet	Ön lisansa	10	3,5200	,90529	4,049	,018	c>a
	Lisans	353	3,9411	,64573			
	Yüksek Lisans	168	4,0488	,62349			
Maddi olanaklardan memnuniyet	Ön lisans	10	3,2800	,64083	1,095	,335	-
	Lisans	353	3,4742	,68377			
	Yüksek Lisans	168	3,3929	,69278			
Bireysel gelişime katkı	Ön lisans	10	3,6077	,50954	,637	,529	-
	Lisans	353	3,8087	,61407			
	Yüksek Lisans	168	3,8320	,63419			

Katılımcıların araştırma ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların eğitim durumu gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; ölçeğin akademik olanaklardan memnuniyet alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalara rastlanmaktadır ($p<.05$). Anlamlı farklılaşmaların hangi seçeneklerden kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Post-Hoc analizlerinden Tukey'e göre; akademik olanaklardan memnuniyet alt boyutunda ön lisans ve yüksek lisans eğitim grupları anlamlıdır. Anlamlı çıkan seçenekler arasında yapılan karşılaştırmaya göre anlamlı farklılaşmalar yüksek lisans mezun grubu katılımcıların akademik olanaklardan memnuniyet alt boyutundan aldıkları yüksek ortalama puanlardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 7. Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutlarından alınan ortalama puanların gelir durumu ile karşılaştırılması (ANOVA)

	Gelir Durumu	N	\bar{X}	s	F	p	Post Hoc (Tukey)
Erasmus Olanakları	17.002-25.000	113	3,4953	,50095	2,035	,088	-
	25.001-35.000	121	3,5697	,43254			
	35.001-45.000	133	3,6498	,42922			
	45.001-55.000	144	3,5417	,43991			
	Diğer	20	3,6032	,28987			
Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	17.002-25.000	113	3,0288	,68872	1,652	,160	-
	25.001-35.000	121	3,0134	,66513			
	35.001-45.000	133	3,0602	,69164			
	45.001-55.000	144	2,9436	,69696			
	Diğer	20	2,6813	,58275			
Akademik olanaklardan memnuniyet	17.002-25.000	113	3,9186	,72488	,291	,884	-
	25.001-35.000	121	3,9669	,65795			
	35.001-45.000	133	3,9774	,63373			
	45.001-55.000	144	3,9833	,59391			
	Diğer	20	4,0600	,63611			
Maddi olanaklardan memnuniyet	17.002-25.000a	113	3,2726	,72951	3,501	,008	c>a
	25.001-35.000	121	3,4198	,65136			
	35.001-45.000c	133	3,5865	,68720			
	45.001-55.000	144	3,4514	,67720			
	Diğer	20	3,5800	,48947			
Bireysel gelişime katkı	17.002-25.000	113	3,7052	,67303	2,331	,055	-
	25.001-35.000	121	3,8169	,62416			
	35.001-45.000	133	3,9109	,58566			
	45.001-55.000	144	3,7746	,61091			

Diğer	20	4,0038	,40202
-------	----	--------	--------

Katılımcıların araştırma ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların gelir durumu gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; ölçeğin maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalara rastlanmaktadır ($p<.05$). Anlamlı farklılaşmaların hangi seçeneklerden kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Post-Hoc analizlerinden Tukey'e göre; maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutunda 17.002-25.000 ve 35.001-45.000 gelir durumu grupları anlamlıdır. Anlamlı çıkan seçenekler arasında yapılan karşılaştırmaya göre anlamlı farklılaşmalar 35.001-45.001 arası geliri olan katılımcıların maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutundan aldıkları yüksek ortalama puanlardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 8. Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutlarından alınan ortalama puanların çalışılan kurum ile karşılaştırılması (ANOVA)

	Kurum	N	\bar{X}	s	F	p	Post Hoc (Tukey)
Erasmus Olanakları	Kamu	120	3,6091	,39204	,722	,486	-
	Özel	381	3,5535	,46299			
	Kendi İşi	30	3,5806	,44416			
Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	Kamu	120	3,0010	,65676	,654	,520	-
	Özel	381	3,0066	,67998			
	Kendi İşi	30	2,8583	,84508			
Akademik olanaklardan memnuniyet	Kamu	120	4,0033	,65336	,507	,602	-
	Özel	381	3,9501	,64198			
	Kendi İşi	30	4,0400	,70935			
Maddi olanaklardan memnuniyet	Kamu	120	3,5433	,67223	3,797	,023	c>b
	Özel	381	3,3963	,69698			
	Kendi İşic	30	3,6667	,51013			
Bireysel gelişime katkı	Kamu	120	3,8571	,52175	,417	,659	-
	Özel	381	3,7979	,65451			
	Kendi İşi	30	3,8154	,49917			

Katılımcıların araştırma ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların çalışılan kurum gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; ölçeğin maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalara rastlanmaktadır ($p<.05$). Anlamlı farklılaşmaların hangi seçeneklerden kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Post-Hoc analizlerinden Tukey'e göre; maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutunda özel ve kendi işi olan kurum grupları anlamlıdır. Anlamlı çıkan seçenekler arasında yapılan karşılaştırmaya göre anlamlı farklılaşmalar kendi işinde çalışmakta olan katılımcıların maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutundan aldıkları yüksek ortalama puanlardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 9. Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutlarından alınan ortalama puanların deneyim süresi ile karşılaştırılması (ANOVA)

	Süre	N	\bar{X}	s	F	p	Post Hoc (Tukey)
Erasmus Olanakları	0-5 yıl	372	3,5707	,44079	,782	,458	-
	6-10 yıl	130	3,5809	,43067			
	11+	29	3,4683	,58049			
Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	0-5 yıl	372	3,0074	,65718	,793	,453	-
	6-10 yıl	130	2,9433	,74255			
	11+	29	3,1034	,76186			
Akademik olanaklardan memnuniyet	0-5 yıl	372	3,9511	,65677	1,722	,180	-
	6-10 yıl	130	4,0446	,56308			
	11+	29	3,8276	,84638			
Maddi	0-5 yıl	372	3,4253	,68822	1,640	,195	-

olanaklardan	6-10 yıl	130	3,5292	,63776			
memnuniyet	11+	29	3,3172	,83925			
Bireysel	0-5 yıl	372	3,8269	,61709			
gelişime katkı	6-10 yıl	130	3,8148	,59690	1,619	,199	-
	11+	29	3,6127	,71350			

Katılımcıların araştırma ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların deneyim süresi gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; ölçeğin kendisi ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalara rastlanmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 10. Araştırmada kullanılan ölçekler arasındaki ilişkiler (Korelasyon Analizi)

	1	2	3	4	5
1.Erasmus Olanakları	r 1				
2.Yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı	r ,662**	1			
3.Akademik olanaklardan memnuniyet	r ,479**	,069	1		
4.Maddi olanaklardan memnuniyet	r ,500**	,124**	,196**	1	
5.Bireysel gelişime katkı	r ,865**	,378**	,292**	,271**	1

** $p<0,05$

Araştırma ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek üzere yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçlarına göre; yurtdışı eğitimi olanağı sunmaya katkı ile ölçeğin kendisi arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,662$); akademik olanaklardan memnuniyet ile ölçeğin kendisi arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,479$); maddi olanaklardan memnuniyet ile ölçeğin kendisi arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,500$), yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı ile istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,124$), akademik olanaklardan memnuniyet ile istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,196$); bireysel gelişime katkı ile ölçeğin kendisi arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,865$), yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı ile istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,378$), akademik olanaklardan memnuniyet ile istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,292$); maddi olanaklardan memnuniyet ile istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) ve pozitif yönde ($,271$) ilişkiler bulunmaktadır.

Pozitif yönde ilişkili bulunması ilişkilendirilen boyutlardan alınan puanların birlikte artacağı veya azalacağı anlamına gelmektedir.

4. SONUÇ

Bu makale, Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği hakkındaki katılımcı görüşlerini ve memnuniyet düzeylerini çeşitli demografik değişkenler açısından analiz etmektedir. Katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, gelir durumu, çalışılan kurum ve deneyim süresi gibi faktörlere bağlı olarak Erasmus programına yönelik memnuniyetlerinin nasıl farklılaştığını araştırmak amacıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgular, katılımcıların Erasmus olanaklarından genel memnuniyet düzeylerini belirlemede bu demografik değişkenlerin rolünü ortaya koymaktadır.

Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de özetlenmiştir. Araştırmaya katılanların %54,8'i kadın ve %45,2'si erkektir. Yaş gruplarına göre katılımcıların %33,7'si 19-25 yaş aralığındayken, %69,9'u 26-34 yaş aralığındadır. Medeni durum açısından katılımcıların %74,6'sı bekar ve %25,4'ü evlidir. Eğitim durumu bakımından katılımcıların %66,5'i lisans, %31,6'sı yüksek lisans mezunudur. Gelir durumuna göre en yüksek oran %27,1 ile 45.001-55.000 TL aralığındadır. Çalışma kurumlarına göre %71,8'i özel sektörde, %22,6'sı kamuda ve %5,6'sı kendi işinde çalışmaktadır. Deneyim süresi açısından ise katılımcıların %70,1'i 0-5 yıl, %24,5'i 6-10 yıl, %5,5'i ise 11 yıldan fazla deneyime sahiptir.

Bağımsız örneklem T-Testi sonuçlarına göre; cinsiyet değişkenine bağlı olarak ölçek ve alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bu sonuç, erkek ve kadın katılımcılar arasında Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutları açısından anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde Önder ve Balcı'nın (2010) çalışmasına göre cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu çalışma sonucuna göre, cinsiyet değişkeninin bireysel girişimcilik algılarına katkı sağlamadığı ve cinsiyete göre bir farklılaşma meydana gelmediği görülmüştür. Yine başka benzer çalışmalar

olarak Ünal'ın (2013) ve Messer ve Wolter (2005) tarafından İsviçre'de ERASMUS Değişim Programı'na katılan 837 öğrenci üzerinde yapılan çalışmalarında öğrencilerin cinsiyetlerine göre programdan memnuniyetleri ve kazanımları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bu araştırmadan farklı olarak Avrupa Komisyonu'nun (European Commission, 2010) "Statistical Overview of the Implementation of the Decentralised Actions in the ERASMUS Programme in 2007/2008" adlı raporuna göre, 2008 yılında ERASMUS öğrencilerinin yaklaşık %62'si kız öğrencilerden oluşmaktadır. Bu oran 2007 yılında %55,2 olarak kaydedilmiştir. Bu veriler, kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla ERASMUS Programı'na daha fazla katılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Kız öğrencilerin yeni kültürleri keşfetme ve merak etme eğilimlerinin yanı sıra, öğrenmeye açık olmaları ve kendilerini geliştirme isteklerinin yoğunluğu, bu farkın nedenleri arasında sayılmıştır.

Maddi olanaklardan memnuniyet ve bireysel gelişime katkı alt boyutlarında yaş gruplarına göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0,05$). Post-Hoc Tukey testi sonuçlarına göre, maddi olanaklardan memnuniyet açısından 19-25 yaş grubuyla 26-34 yaş grubu arasında, bireysel gelişime katkı açısından ise 26-34 yaş grubu ile 35 yaş ve üzeri gruplar arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Özellikle 26-34 yaş grubunun bu alt boyutlarda daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür.

Bağımsız örneklem T-Testi sonuçlarına göre, medeni durum grupları arasında ölçek ve alt boyutlarda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Bekar ve evli katılımcılar arasında Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutları açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

ANOVA testi sonuçlarına göre, akademik olanaklardan memnuniyet alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0,05$). Post-Hoc Tukey testi ile yapılan karşılaştırmalarda, yüksek lisans mezunlarının ön lisans mezunlarından akademik olanaklardan daha fazla memnuniyet duyduğu belirlenmiştir.

ANOVA testi sonuçlarına göre, maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Post-Hoc Tukey testi sonuçlarına göre, 35.001-45.000 TL gelir grubundaki katılımcıların maddi olanaklardan daha yüksek memnuniyet düzeyi gösterdiği gözlemlenmiştir.

ANOVA testi sonuçlarına göre, maddi olanaklardan memnuniyet alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0,05$). Post-Hoc Tukey testi sonuçlarına göre, özel sektör çalışanları ve kendi işini yapanlar arasında maddi olanaklardan memnuniyet açısından anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Kendi işinde çalışanlar, maddi olanaklardan daha yüksek memnuniyet puanı almıştır.

ANOVA testi sonuçlarına göre, deneyim süresine bağlı olarak ölçek ve alt boyutlarda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Deneyim süresinin Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutları üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre, ölçek ve alt boyutlar arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler bulunmuştur. Özellikle, bireysel gelişime katkı ile Erasmus Olanakları ölçeği arasında en yüksek pozitif ilişki ($r = 0,865$) gözlemlenmiştir. Bu, bireysel gelişime yapılan katkının Erasmus Olanakları ölçeği üzerinde büyük bir etkisi olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, yurtdışı eğitim olanağı sunmaya katkı ile Erasmus Olanakları ölçeği arasında da anlamlı bir pozitif ilişki ($r = 0,662$) tespit edilmiştir. Bu bulgular, alt boyutların birlikte artış veya azalış gösterdiğini ve bir boyuttaki değişikliğin diğerlerini de etkileyebileceğini göstermektedir.

Bu araştırma sonuçları, Önder ve Balcı'nın (2010) çalışması ile karşılaştırıldığında benzerlikler göstermektedir. Önder ve Balcı'nın çalışmasına göre, memnuniyetin 1 ile 5 arasında tam sayı değerler alan Likert tipi bir ölçekte değerlendirildiği ve akademik olanaklardan memnuniyet düzeyinin oldukça yüksek olduğu (ortalama 3.98) belirtilmiştir. Benzer şekilde, bireysel gelişime katkı ve maddi olanaklardan memnuniyet boyutlarının ortalamaları sırasıyla 3.77 ve 3.62 olarak bulunmuş ve bu boyutlarda da yüksek memnuniyet seviyeleri kaydedilmiştir. Ancak, programın yurt dışı eğitim olanağı sunmaya katkısına ilişkin değerlendirmelerde, memnuniyet ortalamasının 2.50 olduğu görülmüştür. Bu sonuç, programın bu boyuttaki katkısının diğer boyutlara kıyasla daha az olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, yurt dışı eğitim olanaklarının katılımcılar tarafından diğer katkı unsurları kadar yüksek bir memnuniyetle değerlendirilmediğini göstermektedir.

Bu genel değerlendirme, hem araştırmancının kendi bulguları hem de Önder ve Balcı'nın çalışması ile birlikte ele alındığında, Erasmus programının çeşitli boyutlardaki etkilerinin katılımcılar tarafından farklı şekillerde algılandığını ve değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Özellikle bireysel gelişim ve akademik olanaklar yüksek memnuniyet düzeyleriyle öne çıkarken, yurt dışı eğitim olanakları sunmaya yönelik katkılar daha düşük bir memnuniyet düzeyi ile değerlendirilmektedir.

Aybar'ın (2016) çalışmasında da hareketlilik sonrası edinilen deneyimlerde, yurtdışı deneyiminin akademik kadroda olanlar arasında biraz daha yüksek oranla temsil edildiği gözlemlenmiş olsa da, bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Benzer şekilde, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğrencilerin ön lisans ve lisans öğrencilerine göre yurtdışı deneyiminde biraz daha yüksek oranla temsil edildiği bulunmuş; ancak bu fark da istatistiksel olarak anlamlı değildir. Ayrıca, Erasmus+ Program Dönemi'nde hareketliliğe katılan öğrencilerin akademik deneyime daha fazla önem verdikleri gözlemlenmiştir. Bağcı, vd. (2018) çalışmasında ise Erasmus+ programına başvuran öğrencilerin en yüksek beklentilerinin mesleki, en düşük beklentilerinin ise akademik olduğu saptanmıştır

Tüm bu sonuçlar, katılımcıların Erasmus Olanakları ölçeği ve alt boyutları açısından demografik değişkenlere bağlı olarak farklı memnuniyet düzeyleri sergilediğini ortaya koymaktadır. Araştırmanın bulguları, katılımcıların memnuniyet düzeylerinin yaş, eğitim durumu, gelir durumu ve çalışılan kurum gibi demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemektedir.

Yaş değişkenine bakıldığında, farklı yaş gruplarındaki katılımcıların Erasmus programından farklı memnuniyet düzeyleri elde ettiği görülmektedir. Genç katılımcılar, yeni deneyimlere ve uluslararası eğitim olanaklarına daha açık olabilirken, daha ileri yaştaki katılımcılar farklı önceliklere sahip olabilmekte ve bu da memnuniyet düzeylerini etkileyebilmektedir.

Eğitim durumu da memnuniyet üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesindeki katılımcılar, Erasmus programından elde ettikleri akademik ve kişisel kazanımları farklı şekillerde değerlendirebilirler. Örneğin, yüksek lisans ve doktora öğrencileri, programın araştırma olanaklarına ve akademik işbirliklerine daha fazla önem verirken, lisans öğrencileri genel kişisel gelişim ve kültürel deneyimlere odaklanabilir.

Gelir durumu da programdan alınan memnuniyeti belirleyen önemli bir faktördür. Yüksek gelir grubundaki katılımcılar, Erasmus programının sunduğu maddi desteklerden daha az etkilenirken, daha düşük gelir grubundaki katılımcılar için bu destekler büyük bir fark yaratabilir. Bu nedenle, gelir durumu, katılımcıların programdan aldıkları memnuniyet düzeyini doğrudan etkileyebilir.

Çalışılan kurum değişkeni de memnuniyet üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Akademik kurumlarda çalışan katılımcılar, Erasmus programının sunduğu akademik olanakları ve uluslararası işbirliklerini daha fazla takdir edebilirken, özel sektörde çalışan katılımcılar, programın kariyerlerine olan etkilerini ve iş fırsatlarını değerlendirme konusunda farklı bir perspektife sahip olabilirler.

Bu kapsamlı değerlendirme, Erasmus programının katılımcılar tarafından çeşitli demografik faktörlere bağlı olarak farklı şekillerde algılandığını ve değerlendirildiğini göstermektedir. Bu da programın genel başarısının ve etkisinin, katılımcıların bireysel özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre değişebileceğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, Erasmus programının daha etkili olabilmesi için bu demografik değişkenlerin dikkate alınarak programın kişiselleştirilmesi ve katılımcıların ihtiyaçlarına yönelik daha özel destekler sunulması gerektiği sonucuna varılabilir.

KAYNAKÇA

Aybar, D. H. (2016). *Erasmus Hareketlilik Programının Türk Kamu Üniversitelerinin Uluslararasılaşma Sürecine Etkisi: Akdeniz Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi. Antalya.

Bağcı, Ö. A., Erdem, S., & Erişen, Y. (2018). Erasmus+ Ka103 Hareketlilik Programının Öğrenci Ve Koordinatör Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 54-76.

Certel, S. S. (2010). Erasmus Öğrenci Değişim Programına Katılan Türk Öğrencilerin Akademik Yaşantılarının Nitel Olarak İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18(1&2), 37-62. <https://doi.org/10.29228/mjes.150>.

Çenberci, S., Çenberci, E., & Saban, A. (2019). Lisans Öğrencilerinin Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programı'na İlişkin Farkındalıkları Ve Tutumları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 438-453.

European Commission. (2010). *Lifelong learning: Policies and programme, Lifelong Learning Programme, Statistical overview of the implementation of the decentralized actions in the ERASMUS Programme in 2007/2008*, Report: "ERASMUS since 1987"

Gençer, G. (2009). *Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları; Erasmus Programı Ve Türkiye Yüksek Öğretiminde Programın Uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi. İstanbul.

- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 271.
- LLP, 2008 Uygulama Raporu, Hayat Boyu Öğrenme Programı. Ankara: Ab Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi
- Pope, R. L., Reynolds, A. L., & Mueller, J. A. (2019). *Multicultural Competence In Student Affairs: Advancing Social Justice And Inclusion*. John Wiley & Sons.
- Kondakçı, Y. (2003). Avrupa'da Yükseköğretim İçin Yeni Bir Vizyon. *Eğitim Ve Bilim*, 28(129), 74-82.
- Maiworm, F. (2001). Erasmus: The Continuity And Change In The 1990s, *European Journal Of Education*, 36(4), 459-472.
- Önder, R. K., & Balcı, A. (2010). Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının 2007 Yılında Programdan Yararlanan Türk Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 93-116.
- Rençber, A. (2005). *Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programları: Genel Eğitim Programı Çerçevesinde Yükseköğretim Alanında Ab Programı (Erasmus)*. Ankara: Maliye Bakanlığı, Bütçe Ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü. Devlet Bütçe Uzmanlığı Araştırma Raporu.
- Ulusal Ajans, 2007 Yılı Hayatboyu Öğrenme Programı Etki Analizi Sonuç Raporu, Ankara, 2008a, S.1.
- Ünsal, H. (2009). *Türkiye'nin Ab'ye Üyeliği Sürecinde Türk Ulusal Ajansı*. Milli Eğitim, 183, 89-301.
- Ünal, M. (2013). Avrupa Birliği Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2).
- Ünal, D. Ç. (2018). Türk İnsanı Ve Kültürünü Tanımak: Almanca Erasmus Deneyim Raporlarında Kültürlerarası Etkileşimin İncelenmesi. *Bilig*, (87), 1-32.
- Özbakır, F. & Yalçın, G. (2016). Internationalization Facilities of Universities Established in 2007 and Osmaniye Korkut Ata University. https://www.researchgate.net/publication/329175720_Internationalization_Facilities_of_Universities_Established_in_2007_and_Osmaniye_Korkut_Ata_University. (Erişim Tarihi: 15.06.2024).
- Messer, D. & Wolter, S. C. (2005). Are Student exchange programs worth it? *Discussion Paper* No. 1656, The Institute for the Study of Labor (IZA) Germany, Bonn.
- Türkiye Ulusal Ajansı, 2023 Dönemi Ka131 Sözleşme Belgeleri, <https://www.ua.gov.tr/Anasayfa/Icerikler/Baglanti-Ve-Dokumanlar/2023-Donemi-Ka131-Sozlesme-Belgeleri/>. (Erişim 10.04.2024).
- Erasmus Uygulama El Kitabı. <https://www.ua.gov.tr/Media/Tgllvj14/01-2023-Uygulama-El-Kitab%C4%B1.Pdf>. (Erişim Tarihi: 12.06.2024).
- Ulusal Ajans. (2024). Erasmus+ Programı Erişim: 15.04.2024 https://www.ua.gov.tr/Programlar/_/Erasmus-Programi// Erasmus+ Programme Guide, (2024). European Commission (Erişim Tarihi 22.05.2024).